Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)
2019, Cilt 5, Sayı 1, Sayfa 28-42

Avrupa'da Popülist Partilerin Yükselişi; Hollanda'da PVV Örneği

İbrahim Karataş
İstanbul Sabahatttin Zaim Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Doktora Programı, İstanbul/TÜRKİYE
ibratas@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-2125-1840

Derleme Makale

Geliş Tarihi: 06.11.2017 Revize Tarihi: 07.05.2019 Kabul Tarihi: 08.05.2019

Atıf Bilgisi
Karataş, İ. (2019). Avrupa'da popülist partilerin yükselişi; Hollanda'da PVV örneği, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5*(1), 28-42.

ÖZ

Popülizm kavramı 1990'lardan itibaren Avrupa'da siyasal düzeni etkisi altına aldı ve günümüz itibariyle popülist partiler hatırı sayılır oy oranlarına ulaşmış durumdalar. Yabancı düşmanlığı, ırkçılık, yolsuzluk, işsizlik ve diğer dinlere olan müsamahasızlık olarak ortaya çıkan popülizm sadece aşırı-sağda değil aşırı-solda da taban bulmaktadır. Popülist partilerin yükselmesi Avrupa Birliği (AB) için de tehdit oluşturmakta ve uzun vadede birliğin çözülme ihtimalini akıllara getirmektedir. Nitekim İngiltere'nin AB'den ayrılmasında popülist partilerin rolü büyüktür. Avrupalı popülist partiler içinde en farklı olanı Hollanda merkezli Parti Võro de Vrijheid (PVV)'dir. Geert Wilders'in başkanı ve tek üyesi olduğu PVV'nin en önemli farkı Yahudi karşıtlığı yapmaması ve Yahudi lobilerinden ve İsrail'den finansal destek almasıdır. PVV ırkçı bir parti olmakla birlikte yabancı düşmanlığında seçici davranmaktadır. Parti bilhassa İslam'a düşmanlık beslemekte ve aleyhte kampanyalar düzenlemektedir. Bu çalışma Avrupa'daki popülist partiler hakkında özel bilgiler vermesinin yanı sıra PVV'nin kendine münhasır özelliklerini ve parti başkanı Geert Wilders'in siyaset ve ırkçılık üzerindeki etkisini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.
Anahtar Kelimeler: Popülizm, popülist partiler, Avrupa Birliği, PVV

The Rise of Populist Parties in Europe; The Case of PVV in The Netherlands

ABSTRACT

The term "Populism" has affected political order in Europe since 1990s and populist parties get condereable number of votes in current period. Appearing as xenophobia, racism, corruption, unemployment, and intolerance to other religions, populism has gained base not only in far-right but also in far-left. The rise of populist parties is also a threat to the European Union (EU) and bring into minds the possibility of dissolution of the Union in the long-term. Thus, the role of populist parties had great impact on Brexit. Among all European populist parties, the Netherlands based Partij voor de Vrijheid (PVV) is the most different one. PVV, whose president and the only member is Geert Wilders, is disctinctive as it is not anti-semitist and gets financial help from Jewish lobby and Israel. Though being a racist party, PVV is selective in xenophobia. The party is particularly hostile to Islam and organizes anti-Islamist campaigns. This study, besides providing special information about European populist parties, aims to reveal PVV's unique characteristics and party leader Geert Wilders' impact on politics and racism.
Keywords: Populism, populist parties, European Union, PVV

Giriş

Dünyadaki popülist hareketlerin geçmişi 19. yüzyılın ortalarına kadar gider. "O dönemde Amerikan doğumlu Protestanlar İrlandalı Katolik ve Alman göçmenlere karşı işsizliğe sebep oldukları düşüncesiyle örgütlü bir biçimde hareket etmeye başladılar" (Stuart, 2016, s. 1). 1849'da "Know Nothings" partisini kuran Protestan gruplar, 1854'te partinin ismini "American Party" olarak değiştirdiler. 1860'da ise Cumhuriyetçi Partiye katıldılar (Hurt, 1930). 1891'de Halkın Partisi (People's Party) kuruldu ve varlığını 1908 yılına kadar sürdürdü (Canovan, 1981). Latin Amerika'da ise 1929'daki Büyük Buhran krizinden 1960'lı yıllara kadar popülist partiler hüküm sürdü. Bilhassa Arjantin'deki Peronizm hareketi büyük ilgi gördü. "Kıtada bir süre etkisini kaybeden popülizm 1990'larda tekrar ortaya çıktı" (Mudde ve Kaltwasser, 2017, s. 35). "Avrupa'da ilk popülist hareketler 1870'lerde Rus entelektüellerin Çarlık rejimine isyan etmek amacıyla başlattığı hareketlerle başlar (Deiwiks, 2009, s. 6)". Faşizm ve Marksizm 20. yüzyılın başlarında popülizme göz kırpsalar da elit

kalmışlardır. İkinci Dünya Savaşından sonra komünist tehlikeden dolayı varlığı pek görülmeyen popülist hareketler, Soğuk Savaşın bitmesiyle canlanmaya başlamış ve 2000'li yılların başında halkta karşılık bulmuşlardır. Popülizm sadece aşırı sağda değil, aşırı solda da taban bulmaktadır. Popülizm daha çok statükoya karşı çıkan bir hareket olarak bilinmekle birlikte, şiddet unsurlarını da barındırdığı iddiası genel kabul görmektedir. Popülizmin özelliklerini saymak gerekirse; söz konusu düşünce tipi her şeyden önce ırkçı olup yabancı düşmanlığı yapar ve göçmenleri dışlar. Dolayısıyla etnik temele dayalı bir bakış açısına sahiptir. Diğer yandan, popülistler anti-semitist (Wilders'in partisi istisnadır) ve İslamofobik olarak bilinmekte olup Avrupa'daki cami, mescit ve sinagog gibi ibadet yerleri ile dini yaşam tarzına, ibadetler ve ritüellere karşı gelip yasaklanmasını isterler. Ancak Avrupa'da anti-semitizmi yasaklayan kanunlar olması nedeniyle tepkilerin daha çok Müslüman topluma gösterildiği görülmektedir. Ayrıca genel olarak göçmenlere (Doğu Avrupa'dan gelenler dahil) karşı düşmanca tavırlar beslenmektedir. Özellikle Afrika kökenli göçmenlere ırkçı saldırılar yapılmasına rağmen onlara göre ten bağlamında biraz daha avantajlı olan diğer ülke göçmenlerine karşı da ayrımcılık yapılmaktadır. Popülizm aynı zamanda kendi insanını da hedef alır. Örneğin Avrupa Birliği üyeliğine fakir ülkelerin de üye yapılması ve egemenliğin bir üst yapıya verilmesi nedeniyle karşı gelinmektedir. Euroseptizmi popülist partiler yükseltiyor denilebilir. Bunun yanında işsizlik, gelir dağılımındaki eşitsizlik vb. argümanlar da popülizmin artmasına ve sol kesimde de taban bulmasına neden olmaktadır.

Popülizm daha çok alt ve orta-sınıf gelir grubu tarafından desteklenmektedir. Finansmanını da mezkûr gruplar temin etmektedirler. Wilders'in PVV partisi gibi dışarıdan destek alan gruplar da vardır. Popülizmin yayılmasına klasik ve sosyal medyanın desteği de dikkat çekicidir. Her popülist grubun kendi medyasının bulunmasının yanı sıra, sosyal medya da tabanla iletişimi sağlamada ve harekete geçirmede etkin bir biçimde kullanılmaktadır. Unutulmamalıdır ki merkezde konumlandırılan partiler de seçimleri kazanmak uğruna popülist politikalar geliştirebilmektedirler. Dolayısıyla popülizmi sadece aşırı ve marjinal gruplara atfetmek yanlış olur. Avrupa'da şu anda hemen her ülkede popülist partiler bulunmakta ve bazılarında iktidar partisi durumundalar. Dışlayıcı söylem ve politikalara sahip olan söz konusu partilerden en çok dikkat çekenlerden biri olan Hollanda merkezli *Partij voor de Vrijheid* (PVV, Party for the Freedom- Özgürlük Partisi) bu çalışmanın konusu olarak seçilmiştir. PVV (bundan sonra bu şekilde yazılacaktır) diğer Avrupalı popülist partilerle birçok ortak noktaya sahip olmakla birlikte onu diğerlerinden ayıran bazı özelliklere sahip olması nedeniyle hususen seçilmiştir. Bu çalışma bilhassa PVV'nin diğer aşırı sağ ve sol partilerde olmayan kendine münhasır özelliklerini ortaya çıkararak literatüre katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Çalışma, PVV'nin kuruluşundan (2006 yılı) 2018 yılına kadar olan dönemle ve popülizm politikalarıyla sınırlıdır.

Çalışmamız önce Avrupa'da yükselen popülizm bölümü ve sonrasında önemli popülist partileri ele alan bölümle devam edecektir. Daha sonra PVV analiz edilecektir. Çalışma, Sonuç bölümüyle son bulacaktır.

Avrupa'da Popülizm

Popülizm Latince bir kelime olup halk anlamına gelen "populus" kelimesinden türemiştir ve daha çok demokrasi tartışmalarındaki halkla ilintilendirilir. Kavram olarak birçok tanımı olmakla birlikte en çok üç tanım rağbet görmektedir. Bryder 'e (2009, s. 4) göre "popülizm daha çok aşırı sağ partiler olarak tanımlanır". Fakat bu dar mana yetersiz bulunduğundan, kimilerince anayasal demokrasiye saygı duyup ve fakat popülizmi bir araç olarak kullanan partiler anlamına gelir. Bazı araştırmacılar ise onu bir ideoloji olarak görürler. Ancak liberalizm, muhafazakârlık ve sosyalizm gibi ideolojilerin aksine, insan hayatına bütüncül ve birleştirici bir yaklaşıma sahip olduğu iddia edilir. Diğer yandan popülizmi sosyal bir hareket olarak görenler de vardır. (Bot, 2017), (Bryder, 2009), (Đukanović, 2014), (Greven, 2016) ve daha birçok yazar popülizmin tanımlarında iki ortak nokta olduğunu vurgularlar; elitler ve halk. Popülistlere göre halk saf ve temizken yönetici elit yolsuzdur. Demokratik sistemin gerekliliğine inanan bu yaklaşımda halkın tam olarak temsil edilmediği ve seslerinin kıstırıldığı, elitlerinse ellerindeki hükümet gücünü kendi çıkarları için kullandığına ve devlet

malını kendi malları gibi gördüklerine inanılır. Siyasi elite bir tepki olarak ortaya çıktığına inanılan popülizmin ille de radikal olması gerekmiyor. Söz konusu akım demokratik hak talebinde bulunması nedeniyle demokrasinin bir gereği olarak görülebilmektedir. "Ayrıca popülizmin katılımcı demokrasiyi temsili demokrasiye tercih ettiği farz edilir (Greven, 2016, s. 1)". Dolayısıyla halkın, temsilcilerinden şüphe duymaya başlamasının popülizmin çıkmasına neden olduğuna inanılır. Skolkay (2000, s. 2) ise popülizmi; "problemleri basitleştiren, çözümleri ise basit, kolay, belirsiz ve acı olan bir siyaset biçimi" olarak görür. Diğer yandan Canovan (1981) popülizmi önce tarımsal (agrarian) ve siyasi (political) şeklinde ikiye ayırır. Daha sonra tarımsal popülizmi; çiftlerin radikalizmi (farmers' radicalism), köylü hareketleri (peasant movements) ve aydın tarımsal sosyalizm (intellectual agrarian socialism) olarak üçe ayırırken, siyasi popülizmi; popülist diktatörlük (popülist dictatorship), popülist demokrasi (popülist democracy), tepkisel popülizm (reactionary populism) ve siyasilerin popülizmi (politicians' populism) olarak dörde ayırır.

Popülist partilerin ortaya çıkmasının çeşitleri sebepleri vardır. Seçim sistemleri bunlardan biridir. Duverger kanununa göre "'çoğunluk sistemi' iki partili sisteme yol açar ve kuvvetli iktidarların ortaya çıkmasına neden olur (aktaran Riker, 1982, s. 760)". Bu da popülist partilerin ortaya çıkmasına engel olmaktadır. Öte yandan, söz konusu partiler "nisbi temsil sistemi" ile seçimlerin yapıldığı ülkelerde daha kolay ortaya çıkarlar. Avrupa'da daha çok bu sistem kullanıldığı için popülist partilerin sayısı fazladır. Popülist partilerin ortaya çıkmasına neden olan diğer bir sebep de sosyal faktörlerdir. Eğer işsizlik, istikrarsızlık, güvenlik sorunu, kimlik sorunu ve dışlanma gibi yeni bir durum ortaya çıkarsa aşırı-sağ ve sol partilerin taban bulması kolay olur. Bu tür bir atmosferin oluşması için küreselleşme ve post-modernleşmeyi temel kaynak olarak görenler de vardır. Örneğin piyasaların iç içe geçmesi, ucuz işgücü, gelişmekte olan ülkelerin fiyat baskıları, göçler vs. Avrupa'da korku ve ümitsizliğe neden olmaktadır. Bu da popülist partilerin bu tür duyguları istismar etmesine ve siyasi bir malzeme olarak kullanmalarının önünü açmaktadır. Bilhassa kendisini küreselleşmenin mağduru olarak gören kesimler popülist propagandadan çok etkilenmektedirler. Bu durum sosyal sorunları dert edinen kesimin neden aşırı sol popülist partileri desteklediğini de izah ediyor.

Bryder (2009, s. 6), popülizmin altı temel özelliğinden bahseder. Bunlar sırasıyla; "temsili demokrasiye düşmanlık, ideolojinin tam merkezine konulan halk, temel değerlerin eksikliği, yüksek düzeyde kaypaklık, kriz durumlarında verilen aşırı tepki ve popülizmin kendi kendini kısıtlayan yapısıdır." Popülistlerin kendilerini herhangi bir kültürel, dini veya profesyonel bir gruba ait varsaymamaları ve kendilerini toplumun mağdur kesimi olarak görmeleri dikkat çekmektedir. Ayrıca kendilerinin gerçek demokratlar olduğunu ve şeffaflığı savunduklarını iddia ederler. Bazı popülist partiler yereldeki siyasi kazanımları yeterli bulurken bazıları da ulusal düzeyde diğer partilerle rekabete girerler. Rekabet esnasında kullandıkları retoriğe bakıldığında, "halk" kavramının diğer partilere nazaran daha etnik bir anlam ifade ettiği görülür. Sıradan bir parti için halk eşit haklara sahip vatandaşlardan oluşurken, popülist partiler için halk "aynı kanı taşıyan", "bizden biri", ötekilerden olmayan", "üstün" bir topluluktur. Bu bakış açısı özellikle aşırı sağ partilerde daha fazladır (Dukanovic, 2014). Dolayısıyla, sağcı popülist partilerin sosyal darwinizme inanmaları şaşırtıcı olmamalıdır.

Hangi siyasi tarafta olursa olsun popülist partilerin değişmeyen ortak özelliklerinden biri de liderlerinin karizmatik oluşudur. Berlusconi, Haider, Wilders, Le Pen gibi liderlerin kişisel becerileri partilerinin kurulmasında ve toplumda kabul görmesinde önemli bir role sahiptir. Onlara inanan halk onları toplumu düze çıkaracak gerçek yöneticiler olarak görürler. Çünkü siyaset yozlaşmıştır ve temizlenmesi gerekmektedir. Temizlik işini sadece bu kişilerin yapabileceğine inanırlar. Ancak Bryder'in (2009, s. 12) belirttiği gibi, "popülist partiler ve liderleri demokraside ancak bir açık ya da fonksiyon bozukluğu oluştuğu zaman ortaya çıkarlar". Bu yüzden popülizmi eleştirmeden önce demokratik sorunlara çözüm bulmak öncelikli olarak yapılması gereken şeydir.

Popülizmi sadece aşırı uçlardaki partilere münhasır bir akım olarak görmek yanlış olur. Hemen herkesin kabul ettiği gibi merkez sağda ya da solda yer alan daha geniş tabanlı partiler de popülist politikalar yürütebilirler. Büyük partiler özellikle seçim döneminde oylarını artırmak ya da oy kaybı yaşamamak için mantık dışı söylemlerde ya da icraatlarda bulunabilirler. Örneğin Merkel'in seçim öncesinde Türkiye'nin asla AB üyesi olmayacağını sürekli vurgulayıp seçimlerden sonra makul

bir moda geçmesi popülist bir yaklaşımdır. Ayrıca Hollanda Başbakanı Mark Rutte'nin Türkiye'nin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Kaya'yı uluslararası diplomatik kuralları hiçe sayarak ülkeye girişine izin vermemesi de popülist bir tutumdur. Siyasetçileri bu tür mantıksızlıklara sürükleyen sebep oylar olduğu gibi, izlenen politikaların halkta bir karşılığının olması da önemli bir faktördür.

Ancak halk derken, daha eğitimli ve maddi durumu yüksek Avrupalıların popülizme sıcak bakmadıklarının altını çizmekte yarar var. "Popülizmi daha çok orta ve alt sınıf, küçük çaplı çalışan işadamları, çiftçiler ve içinde bulunduğu koşullardan yaşadığı an itibariyle memnun olmayan insanlar destekliyor (Greven, 2016, s. 2)". Partiler bahsi geçen kesimlerden topladıkları bağışlarla ayakta kalmaktadırlar. Fakat popülizmin gündemi işgal etmesine en büyük katkıyı halk hareketleri değil, medya yapmaktadır. Hemen hemen her partinin kendi politikalarını yayan medya organları bulunmaktadır. Ancak en büyük rolü sosyal medya oynamaktadır. Dittrich'in (2017, s. 3) de belirttiği gibi "sosyal ağlar sayesinde halkla direk iletişime geçilmekte, halkın mobilize edilmesi ve gösterilere katılması sağlanmaktadır". Birçok parti ve alt kolları Facebook, Youtube, Instagram ve Twitter gibi sosyal medya ağlarında kurduğu gruplar sayesinde tabanla olan iletişimi daim tutmaktadırlar.

Peki, AB gibi başarılı bir birliği bile tehdit edecek güce erişen popülistler ne istiyor (Archick, 2017), (Bayraklı ve Hafez, 2016), (Bot, 2017), (Bryder, 2009), (Dittrich, 2017), (Dukanovic, 2014), (Greven, 2016), (Hazenberg, 2017), (Kuipers, 2011), (Lucardie ve Voerman, 2013), (Spoerri, 2013), (Vossen, 2017) ve (Wolf, 2017) gibi incelediğimiz birçok yazarın da belirttiği gibi popülizm her şeyden önce milliyetçi bir temele sahiptir. Bütün popülist partiler saf ve homojen bir ülke hayali kurarlar. Örneğin, UKIP sadece İngiliz bir İngiltere ve PVV sadece Flaman bir Hollanda ister. Bu yüzden yabancı düşmanlığı had safhadadır. Gerek AB içi gerekse AB dışındaki tüm göçmen karşıtı hareketleri söz konusu partiler başlatırlar ve sürdürürler. Göçmenlerin ve mültecilerin ülkelerine geri dönmeleri, çifte vatandaşlığın yasaklanması ve yeni göçmenlerin alınmaması gibi argümanlar popülistler tarafından sıkça kullanılırlar. Popülistler ayrıca bu bağlamda yabancıları asimile olmaya direnmekle suçlarlar. Irkçı yaklaşımlar bilhassa siyah tenli Afrikalı göçmenlere karşı daha fazla olmakla birlikte hemen her yabancı ayrımcılığa maruz kalabilmektedir. Öte yandan birçok yazar haklı olarak asimilasyonun önündeki en büyük engelin dışlayıcı popülist hareketler olduklarını savunmaktadır.

"Yahudi ve bilhassa Müslüman grupların dine dayalı olarak dışlanmaları da popülizmini bir sonucudur (Dukanovic, 2014, s. 10)". AB ülkelerinde Yahudi karşıtlığını cezalandıran kanunlar olmakla birlikte Müslüman karşıtlığını suç sayan kanunlar nerdeyse yok gibidir. Müslüman göçmenleri Avrupa kimliğine bir tehdit olarak gören popülist partiler en çok da camilerin çokluğundan, Müslümanların topluma uyum sağlayamamasından ve giyim tarzlarından şikâyetçi olmaktadırlar. Aslında Fransa gibi ülkelerde başörtüsünün kamu binalarında yasaklanması popülist olarak görülmeyen partilerin de popülist politikalar izleyebileceğinin bir delili olarak görülebilir.

Ekonomik krizler, işsizlik, yolsuzluk ve siyasi anlaşmazlıklar gibi yabancı kökenli insanların dahlinin hiç olmadığı sorunlar da popülizmin ateşini artırabilir. Başka bir deyişle popülizm iç çekişmeler yüzünden de ortaya çıkabilir. Nitekim popülist partiler siyasileri elit, kendilerini de halkın kendisi olarak görürler. Ayrıca elitleri yolsuzlukla suçlarken kendilerini şeffaf olarak görürler. Hükümetin performansının düşük olduğu durumlarda bu tür bir popülizmin gündeme gelmesi ve destek bulması daha kolaydır. Dolayısıyla popülist partiler en çok da rakiplerinin başarısızlıklarını istismar ederler dersek yanılmış olmayız.

Ayrıyeten, popülist partiler Avrupa Birliğine de karşıdırlar. Aşırı soldaki Euroseptiklere göre AB elitist-kapitalist bir yapı olup çalışan insanın emeğini yok sayar. "Aşırı sağ partilerse AB'yi ulusal egemenliği ortadan kaldıran bir ulus üstü yapı olarak görürler (Dukanovic, 2014, s. 24)". Söz konusu partiler AB'nin genişlemesine ve derinleşmesine karşı olmalarının yanı sıra ülkelerinin AB üyeliğinden çıkmasını talep ederler. Örneğin Wilders hem Hollanda'nın AB anayasasını onaylamasına hem de Türkiye'nin AB üyeliğine karşı kampanyalar yürütmüştür. Brexit denince UKIP, Nexit denince PVV, Frexit denince Front National'ın akla gelmesi tesadüf değildir (Greven, 2016). Çünkü AB karşıtı hareketleri popülist partiler yönetmekte ve yönlendirmektedirler. Bu durum AB yanlısı

liderleri ve partileri endişelendirmekte ve tedbir olmaya zorlamaktadır. Bu bağlamda Almanya Başbakanı Angela Merkel ve Fransa Cumhurbaşkanı 22 Ocak 2019'da Aachen Anlaşmasını imzaladılar. Liderler anlaşma sayesinde popülizm ve aşırı milliyetçiliğe karşı ortak hareket etmeyi amaçladıklarını belirttiler (Aktan, 2019).

Avrupa'da Popülist Partiler

Bu çalışmanın konusu olan Hollanda'nın önde gelen popülist partisi PVV dışında daha birçok parti AB ülkelerinde milyonları peşinde koşturmaktadır. Bunlardan ilk örnek olarak Hollanda'daki aşırı sol *Sosyalist Parti*yi inceleyebiliriz. 1971'de Maocu bir çizgide kurulan parti, 2006 yılında 25 milletvekili çıkararak üçüncü parti olmayı başarabildi. Zaman içinde Marksizm'i bırakan Sosyalist Parti, ekonomik sorunları bahane ederek sıradan insanlara ulaşmaya çalışıyor. AB'ye, halk üzerinde negatif etkisi olur diye karşı gelmektedir. Daha çok düşük gelirli insanların desteklediği parti göç sınırlamalarını desteklemekle birlikte göçmenlerin eşit haklara sahip olmasını savunur.

Fransa'daki *Ulusal Cephe Partisi (Front National)* belki de popülizm konusunda en çok dikkat çeken partidir. Aşırı-sağcı ve anti-semitist özellikleriyle tanınan partinin lideri Marine Le Pen geçtiğimiz 2017 yılındaki Cumhurbaşkanlığı seçimlerini Emmanuel Macron'a kaybetmişti. "1972'de kurulan ve bir aile partisini andıran *Ulusal Cephe*yi alt sınıftaki insanlar desteklemektedir (Greven, 2016, s. 2)". Oy sıralamasında üçüncü olan parti, milliyetçi, ırkçı ve göçmen karşıtı politikalarıyla biliniyor. Parti ayrıca küreselleşmeye, Avrupa Birliğine ve Avrupa'nın İslamlaşmasına karşı çıkıyor. Bugüne kadar en yüksek oyunu (% 7) 2014 seçimlerinde alan *Ulusal Cephe*, genelde sol partilere oy veren işçi kesiminden de oy almaya başlayınca söylemini biraz yumuşatmak ve yeni konjonktüre adapte etmek durumunda kaldı. Fransa'daki yaygın görüşe göre parti artık sadece tepki oyları almıyor, aynı zamanda kemikleşmiş bir tabana da sahip olmuş durumda. Gerek ekonomik kriz, gerekse de Macron'un bekleneni verememesi nedeniyle Fransız popülist partinin gelecek seçimde daha çok oy alacağı öngörülebilir.

Popülizmi Danimarka'da *Dansk Folkeparti (Danimarka Halk Partisi)* temsil ediyor diyebiliriz. 1995'te kurulan parti kendisini aşırı eğilimlerden uzak tutuyor. Yüzde 12 civarında bir oy potansiyeline sahip ve sıralamada genelde üçüncü sırada olan partinin iktidar partisine dışarıdan destek verdiği de vakidir. Başlarda işsizlik, ekonomik problemler, sosyal haklar gibi konulara ağırlık veren ve bu yüzden çoğunlukla işçilerden oy alan parti, göçün artmasıyla birlikte daha sağcı politikalar izleyerek yabancı karşıtı ve ırkçı hareketlerin odağı oldu. "Parti göçün Danimarka'nın ulusal kimliğini bozduğunu ve Avrupa Birliğinin ülke egemenliği için tehdit oluşturduğunu iddia etmektedir (Dukanovic, 2014, s. 24)". Sol bir parti olarak da görülen *Danimarka Halk Partisi* Doğu Avrupa'dan gelen işçilere de yasak getirilmesini savunuyor.

İsveç'te ise popülizmin bayraktarlığını *Swerigedemokraterna (İsveç Demokratları)* yapmaktadır. 1988'de kurulan partinin en önemli özelliği ve belki de varoluş sebebi göç karşıtlığıdır. Bir dönem içinde Neonazi grupları da barındıran parti, daha sonra onları dışlayarak daha meşru bir zeminde siyaset yapmaya başladı. Ancak yüzde 11'i yabancılardan oluşan İsveç'in işçi sınıfına dayalı toplumunun popülist partilere çok prim vermediklerini belirtmek gerekir. Bu yüzden seçimlerde şu ana kadar en fazla yüzde 5.7 oy alabildiler. Partinin tabanına baktığımızda, daha çok gençler, işsizler, öğrenciler ve marjinal gruplardan oluştuğunu görüyoruz. Parti kendisini milliyetçi-muhafazakâr olarak tanımlamakla birlikte sol kesime de hitap eder. İsveç'in ulusal kimliği konusunda hassas olan parti, AB'yi bu kimliğe tehdit olarak görüyor.

İngiltere'ye baktığımızda karşımıza *Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi (UK Independence Party- UKIP)* çıkıyor. 1993'te Maastricht Anlaşmasından hemen sonra kurulan UKIP'in oy oranı yüzde 5'i bile bulmuyor ve bu zamana kadar meclise milletvekili sokabilmiş değil. Refahı yeniden elde etmek, sınır güvenliği, suçla mücadele, göç karşıtlığı gibi politikalar geliştiren parti başından beri İngiltere'nin AB üyeliğine karşıydı. Nitekim referandumda Brexit yönünde karar çıkmasında UKIP'in kampanyalarının çok büyük etkisi oldu. "Daha çok yaşlılardan oy alan parti *Daily Mail* ve *Daily*

Telegraph gibi gazeteler tarafından desteklenmektedir (Dukanovic, 2014, s. 30)". İngiltere'de seçimlerde çoğunluk sistemi kullanıldığı için UKİP'in yakın dönemde İngiliz siyasetinde çok etkili olması beklenmemektedir.

Almanya'daki popülist *Alternative für Deutschland (AfD) (Almanya İçin Alternatif Partisi)* ise yalnızca altı yıl önce yani 6 Şubat 2013'te kuruldu. Kendisini muhafazakâr-liberal olarak gören ve sağın merkezinde konumlandıran AfD, taban olarak aşırı sağ, liberal ve Euroseptiklerden oluşmaktadır. "Parti AB'ye karşı olup kararların ulusal düzeyde verilmesini ve Euro'nun tedavülden kaldırılıp ulusal para birimlerinin kullanılmasını savunmaktadır (Lewandowsky, 2014, s. 2)". Parti özellikle düzensiz göçlere, mültecilere, aile birleşimlerine karşı çıkmakta ve yabancı düşmanlığını körüklemektedir. AfD her ne kadar sağcı bir parti olsa da soldan da oy alabilmektedir. Seçmen profili içinde Doğu Almanya kökenliler, erkekler, işsizler ve dezavantajlı kesimlerden insanlar bulunmaktadır. AfD ilk kurulduğu yıl olan 2013'te oyların yüzde 4.7'sini alırken, 2017'deki seçimlerde yüzde 12.6 alarak üçüncü parti olmuş ve meclise girerek olağanüstü bir başarı elde etmiştir. 2019 itibariyle yavaşlayan Alman ekonomisi nedeniyle AfD'nin daha da güçlenmesi beklenmektedir.

Yukarıda bahsi geçen partiler henüz devlet yönetiminde söz sahibi olmuş değiller. Ancak popülist hareketlerin tırmanmasıyla birlikte birkaç AB ülkesinde aşırı sağ partiler iktidara gelmeyi başarabildiler. Örneğin İtalya'da iki aşırı sağcı parti olan *Lega Nord* (Kuzey Ligi) ve *Movimento 5 Stelle* (M5S) (Beş Yıldız Hareketi) 2018 seçimlerinde sırasıyla yüzde 37 ve yüzde 32.7 oy alarak koalisyon hükümeti kurdular. Lega Nord İtalyan milliyetçiliği, göçmen karşıtlığı ve AB karşıtlığı ile biliniyor. Parti ayrıca devletçiliğe karşı olup daha fazla özerkliği savunuyor (McDonnell, 2006). Lega Nord ayrıca Amerikancı ve İsrail yanlısı olmasıyla biliniyor. Koalisyon ortağı M5S de popülist, Euroseptik, anti-statükocu ve anti-küreselci olarak biliniyor (Viola, 2015). Her iki parti de Avrupa'daki diğer aşırı sağcı partilerle işbirliği yapmaktadır. Popülizm, kurdukları koalisyon hükümetinin icraatlarında görülebilir. Koalisyonda bir yıl dolmadan Çin ile İpek Yolu Projesi için yapılan anlaşma, AB'nin finans kriterlerine itiraz, göçmenleri sınırdan içeriye almama ve diğer AB ülkeleriyle yaşanan krizler, partilerin önümüzdeki dönemde de AB için sorun çıkaracağının işaretleri olarak yorumlanıyor. Macaristan'da ise Victor Orban'ın önderlik ettiği aşırı sağcı *Fidesz* partisi ülkeyi yönetiyor. Partinin siyasi yaklaşımını kimi analistler "yumuşak faşizm" olarak adlandırıyorlar (Beauchamp, 2018). Orban liberal demokrasiye karşı gelen ve fakat AB'nin bütünlüğünü savunan bir lider. Ancak göç krizinde AB yönetimine karşı çıkarak göçmenleri kabul etmemiştir. Diğer yandan Ukrayna krizinde Rusya'ya yaptırım yapılmasına ve Ukrayna'ya yardım edilmesine karşı çıkmıştır. Ancak Fidesz'in en yakın takipçisi olan *Jobbik* partisi daha radikal, dinci ve milliyetçi köklere sahiptir (Budapest Times, 2009). Parti ayrıca Pan-Turanist fikirlere de sahip olup Türkiye'de *Milliyetçi Hareket Partisi* (MHP) ile yakın ilişkilere sahiptir. Macaristan'daki iki büyük partinin de aşırı sağda yer alması ve toplamda yüzde 65 oy oranına sahip olması, bu ülkenin aşırı sağcı politikalarla yönetileceğinin göstergesi olarak görülebilir. Polonya'da ise *Prawo i Sprawiedliwosc* (PiS) (Hukuk ve Adalet Partisi) 2015 yılından beri ülkeyi yönetiyor. PiS, dini gruplar ve kırsal kesimlerden oy alan popülist bir partidir (Swallow, 2018). İsrail'le soykırım konusunda sorun yaşayan parti, AB Komisyonunun adaletle ilgili reform taleplerini de reddetti (Szczerbiak, 2019). Partinin popülist tavırları Polonya'nın İngiltere'den sonra AB'den ayrılacak ilk ülke olacağı yorumlarına sebep olmaktadır.

Kısaca değindiğimiz partilerin dışında Avusturya'da *Freiheitliche Partei Österreichs (FPÖ)*, Norveç'te *Fremskrittspartiet (FrP)* ve Finlandiya'da *Perussuomalaiset (PS)* popülist partiler olarak kabul edilmektedirler. Partilerin ortak özelliklerine baktığımızda, hepsinin göç karşıtı olduğunu (Hollanda'nın *Sosyalist Parti*si hariç) ve yabancıları ulusal kimlik için bir tehdit olarak gördüklerini söyleyebiliriz. Diğer yandan tüm partiler istisnasız olarak AB'ye ülkelerinin egemenliklerine zarar verdiği gerekçesiyle karşıdırlar. "Popülist partilerin çoğu yönetici elitlere karşıdırlar ve genel olarak iktidar ortağı olma taraftarı değildirler (Dukanovic, 2014, s. 4)". Dolayısıyla izole bir siyaset gütmeyi tercih ediyorlar. Bazı partiler sadece aşırı sağ söylemlere ve konulara odaklanırken, diğerleri ekonomik ve sosyal sorunlara daha çok eğilmektedir. Partiler hemen hemen tüm kesimlerden oy almakla birlikte en çok da düşük gelirli, işçi sınıfı ve marjinal gruplardan oy almaktadırlar.

Hollanda Özgürlük Partisi (Partij voor de Vrijheid-PVV)

Hollanda merkezli *Özgürlük Partisi* sadece bir üyesi olan (Genel Başkan Geert Wilders) popülist bir partidir. Irkçı, yabancı düşmanlığı, göç karşıtlığı ve Euroseptikliğiyle müsemma partiyle ilgili detaylara geçmeden önce Geert Wilders'i tanımak, partiyi ve siyasi çizgisini anlamak için olmazsa olmazdır. Çünkü parti politikalarını Wilders belirlemekte ve partinin tek üyesi olması nedeniyle kendisi istemedikçe yerini başkasının almasının imkânı bulunmamaktadır. Şunu söyleyebiliriz ki, Geert Wilders'in hayat hikâyesini ve siyasi görüşlerini öğrenmek nerdeyse PVV'yi analiz etmekle aynı manaya geliyor.

Time dergisinin karakteri ve düşüncelerinin benzerliği nedeniyle Donald Trump'a benzettiği Wilders 1963'te Venlo'da doğdu (John, 2017). 1981-1983 yılları arasında İsrail'de yaşadı ve o günden beri sıkı bir Siyonizm ve İsrail hayranıdır (Ray, 2017). Seksenlerde Müslüman ülkeleri de gezen Wilders, seyahatlerinin sonunda İslam karşıtlığını desteklemeye başladı. Katolik bir aileden olmasına rağmen dinle bir ilgisinin olmadığını birçok defa beyan etmiştir. 1998'de VVD'den (*Volkspartij voor Vrijheid en Democratie*) milletvekili seçilerek meclise girdi. 2002'de İslam karşıtı politikacı Tim Fortuyn'un öldürülmesinden (öldüren kişi bir hayvan hakları aktivisti idi) çok etkilendi ve İslam düşmanlığının dozunu artırdı. VVD'nin Türkiye'nin AB üyeliğini desteklemesi üzerine 2004 yılında partiden ayrıldı ve 2006'da kendi partisini (Özgürlük Partisi (*Partij voor de Vrijheid*-PVV)) kurdu. İlk seçimde meclise 9 milletvekili sokmasından sonra İslam karşıtı faaliyetlerine hız verdi. 2007'de Kur'an-ı Kerim'in Hollanda'da yasaklanmasını isteyen Wilders, 2008'de İslam'ı karalayan "Fitne" isimli belgeseli hazırladı. Ancak sinemalarda yayınlanmasına izin verilmeyince internette yayınladı. Wilders ayrıca Somali asıllı İslam karşıtı aktivist Ayaan Hırsi Ali ile birlikte çeşitli makaleler yayınladı. Wilders'in bir dönem VVD'de birlikte siyaset yaptığı Ali ile birlikteliği, Ali'nin İslam karşıtı "Submission" filmini birlikte hazırladığı Theo Van Gogh'un öldürülmesinden sonra daha da artar (suikastçı yakalandıktan sonra asıl hedefinin Van Gogh değil Ali olduğunu söylemişti). Wilders, İslam karşıtlarının suikasta kurban gitmesi nedeniyle halk içine pek çıkmaz ve korumalarla gezer. "Kendisinin Endonezya kökenli Hollandalılardan olması ve söz konusu toplumun post-kolonyalizm sonrasında dışlanmasının onun ırkçı tutumlarının şekillenmesinde etkili olduğu düşünülmektedir (Vossen, 2017, s. 2)". Seksenlerin başında İsrail'de 2 yıl kalan Wilders, İsrail'e elliden fazla kez gitmiş ve orada iyi bir çevre edinmiştir. Wilders İsrail'i ikinci vatanı olarak görür. Ona göre İslam'ın medeniyet üzerinde yıkıcı bir etkisi vardır ve demokrasiyle uyuşmamaktadır. Bu yüzden Müslüman göçmenlerin ülkelerine dönmesini istemekte ve İslam'ın Hollanda'da yasaklanmasını talep etmektedir. Wilders aynı zamanda ateşli bir Euroseptizm taraftarıdır.

Wilders'in partisi olan PVV'nin kuruluş sebebi Türkiye'nin AB üyelik sürecidir dersek yanılmış olmayız. "2004'e kadar *Halkın Özgürlük ve Demokrasi Partisi (Volkspartij voor Vrijheid en Democratie-VVD)* üyesi olan Geert Wilders, VVD'nin Türkiye'nin AB üyeliğini desteklemesine kızarak partiden ayrıldı ve bağımsız milletvekili olarak siyasi hayatına devam etti (Kuipers, 2011, s. 3)". Partisini kurmadan bir yıl önce düzenlenen ve Avrupa anayasasının oylanmasını öngören referandumda olumsuz karar çıkması için öncülük etti. Hollanda halkı söz konusu referandumda yüzde 62 "Hayır" oyu vererek anayasayı reddetmişti. Böylelikle Hollanda, Fransa ile birlikte Avrupa anayasasını reddederek yürürlüğe girmesine engel oldu. 22 Şubat 2006'da kurulan PVV, aynı yıl yapılan seçimlerde oyların yüzde 5.89'unu (580 bin oy) alarak meclise 9 milletvekili soktu (Kiesraad, 2006). 2010'daki genel seçimlerde oyların yüzde 15.45'ini (1,454,000 oy) alıp meclise 24 milletvekili soktu ve üçüncü parti oldu. Sağ partilerin koalisyon kurmak için yeterli sayıya ulaşamaması üzerine VVD-CDA azınlık hükümetine dışarıdan destek vererek en kilit parti oldu (Lucardie&Voerman, 2013, s. 199). PVV'nin 2012 seçimlerindeki oyları yüzde 10.08'e (950 bin oy) düşünce büyük hayal kırıklığı yaşadı. "Meclisteki vekil sayısı 24'ten 15'e düştü. 2017'deki seçimlerde ise oy oranını yüzde 13.1'e (1,372,000 oy) çıkararak meclise 20 milletvekili soktu ve ikinci parti oldu (Archick, 2017, s. 1)". Wilders aslında birinci parti olmayı umuyordu. Ancak halkın teveccühü onun istediği düzeyde değildi.

PVV yerel seçimlerde de genel seçimlere yakın oranlarda oy almakta ve bazı şehirlerin yönetimini elinde bulundurmaktadır. Yerel seçimlerde kullanılan ırkçı sloganlar dikkat çekicidir.

"Örneğin 2017'deki yerel seçimlerde La Hague'da halka seslenen Wilders "Bu şehirde ve Hollanda'nın diğer şehirlerinde daha mı çok yoksa daha mı az Faslı istiyorsunuz?" diye sorunca halk " Daha az, daha az" diye cevap vermişti (Dukanovic, 2014, s. 14)". Diğer yandan PVV, Hollanda'nın iki kamaralı parlamentosunun 75 üyeli senatosuna 2011'de yüzde 12.74'lük oyla 10 senatör, 2015'deki seçimlerde ise yüzde 11.58'lik oyla 9 senatör sokmuştur. Ancak söz konusu senatörlerin eyalet meclisleri tarafından seçildiğini hatırlatmak gerekiyor. Hollanda'da valiler ve belediye başkanları kral tarafından atanmaktadır. Partiler sadece eyalet meclislerinin üyeliği için yarışırlar. Seçilen üyelerse senato üyelerini seçerler. Öte yandan, Avrupa Parlamentosu (AP) için yapılan seçimlere de katılan PVV, 2009 ve 2014'teki seçimlerde AP'ye 4 milletvekili göndermiştir.

Kuipers'ın (2011, s. 15) bildirdiğine göre "2010 yılında parti programlarına bakılarak yapılan bir araştırmaya göre PVV Hollanda'da yüzde 13.9 ile en popülist parti seçilmiştir". Bu rakam diğer partilerin oranlarının yüzde 1.1 ile 3.9 arasında olması nedeniyle oldukça yüksektir. "PVV'in ideolojisi milliyetçi, İslam karşıtı, muhafazakâr ve liberal elementlerden oluşan popülizmdir (Lucardie&Voerman, 2013, s. 191)". Milliyetçi politikaların temelinde yabancı göçü vardır. PVV'ye göre Hollanda Judeo-Hristiyan bir kültüre sahiptir ve dolayısıyla ülkeye yerleşen yabancılar bu kültüre adapte olmalıdırlar. Parti bilhassa Batı Avrupa dışından gelen göçün engellenmesini talep etmektedir. Türkiye'nin AB'ye üye olmasını istememelerinin en önemli nedeni de göç meselesidir. Çünkü PVV'ye göre Türkiye'den gelecek Müslüman göçmenler kendi medeniyetlerine zarar verecektir. PVV bu bağlamda çifte vatandaşlığa da tabiiyetin hangi ülkeye olduğunun muallak olduğu iddiasını öne sürerek karşı çıkmaktadır. 2007'de *İşçi Parti* milletvekilleri Faslı Ahmed Aboutaleb ve Türk Nebahat Albayrak'ın bakan olmasına karşı gelmişlerdir ve fakat iki göçmen kökenli vekil diğer partilerin desteğiyle bakan olmuştur. Partinin 2010 yılı seçim programında göçle ilgili menfi politikalara rastlamak mümkündür. Programdan anlaşıldığına göre PVV iktidara gelirse suç işleyen yabancıları ve çifte pasaportlu vatandaşları hapis yattıktan sonra ülkelerine gönderecek, AB'ye yeni üye ülkelerle Müslüman ülkelerden işçi alımını durduracak, suç işleyenlerin etnik kökeni listelenecek, göçmenlere asimile olma anlaşması imzalatılacak ve Türkiye'nin AB üyeliğine karşı gelinecek (PVV, 2018).

PVV'nin göçün dışında karşı çıktığı diğer bir konu Hollanda'nın AB üyeliğidir. Geert Wilders henüz PVV'yi kurmadan önce Avrupa Anayasası ile ilgili yapılan referandumda "Hayır" oyları için çaba sarf etmişti. Wilders ve başkanı olduğu PVV'ye göre AB üyeliği Hollanda'nın ulusal egemenliğiyle çelişmekte ve bağımsızlığına gölge düşürmektedir. Çünkü iddialarına göre ülke ile ilgili kararları Hollandalı siyasetçiler değil Brüksel'deki AB bürokratları vermektedir. Bu yüzden AB'den çıkılmasını ve ulusal para biriminin yeniden kullanılmasını talep etmektedirler. Euroseptik bir politikaya sahip olan parti Avrupa entegrasyonuna etnik ve işçi göçü gibi nedenlerle de karşı çıkmaktadır. Yine partinin 2010 yılındaki vaatlerine bakarsak AB ile ilgili olarak; yeni AB üyesi ülkelerin işçilerinin Hollanda'da çalışmasını engelleme, AB'den temelli çıkma, eski para birimi Guilder'i Euro'nun yerine kullanma, Avrupa Parlamentosunu ortadan kaldırma, hiçbir AB faaliyetine katılmama, AB bayrağından Hollanda yıldızını çıkarma ve AB ile ilgili konularda referandum yapma zorunluluğu getirme gibi maddelere rastlıyoruz (PVV, 2018). "Dolayısıyla Mart 2017 seçimlerinde PVV'nin birinci parti olamaması en çok da AB'yi sevindirmiştir (Archick, 2017, s. 3)".

17 Milyon nüfuslu Hollanda'da 900 bin Müslüman yaşamakta ve 450 civarında cami bulunmaktadır. PVV'nin varlığını sürdürmede ve Wilders'in sürekli gündemde olmasının en önemli nedeni şüphesiz ki İslam düşmanlığıdır. Bayraklı&Hafez'a (2016, s. 398) göre "Hollanda'daki İslamofobinin artışındaki en önemli etken PVV'nin propagandalarıdır". Wilders katıksız bir İslam düşmanı olduğunu gizlememekte ve parti faaliyetlerinin çoğu İslam aleyhtarlığı üzerine bina edilmektedir. Wilders'in bu konuda birçok basılı ve görsel eseri ("Fitne" belgeseli gibi) vardır. Wilders'in ideoloğu Martin Bosma'ya göre İslam bir din değil, çoğunluk üzerinde tahakküm kuran fanatik bir siyasi ideolojidir. "Bu yüzden İslami okullar kapatılmalı, daha fazla cami açılmamalı ve Müslüman göçmenlerin ülkeye girişine izin verilmemelidir (Dukanovic, 2014, s. 15)". Wilders ise daha ileri gidip "Kur'an" ile Hitler'in "Kavgam" isimli kitabını bir tutmuştur. "Wilders ayrıca İslam'ı hasta, faşist ve totaliter bir ideoloji olarak görmektedir (Bot, 2017, s. 13)". Ona göre başörtüsü yasaklanmalı ve Faslı holiganlar ayaklarından vurulmalıdırlar. Wilders her ne kadar Müslümanlardan değil İslam'dan nefret ettiğini söylese de İslamsız bir Müslümanlığın olmayacağını bilememesi

mümkün değildir. PVV'nin parti programına bakarsak; İslami kesimden Yahudiler ve LGBT üyelerine yapılan saldırılar sert bir biçimde cezalandırılmalı, helal ve koşer kesimi yasaklanmalı (koşerle ilgili bölüm sonradan çıkarılmıştır), Müslüman ülkelerden işçi göçü yasaklanmalı, İslam'ın karşı geldiği kadın-erkek eşitliğine sahip çıkılmalı, başörtüsü için vergi konulmalı, Kur'an-ı Kerim yasaklanmalı, Türkiye'nin AB ve NATO üyeliğine karşı gelinmeli ve Filistinlere verilen destekler durdurulmalı gibi maddeler görüyoruz (PVV, 2018). Ancak İslam'dan bu kadar nefret eden Wilders ve PVV'nin Yahudilik, Siyonizm ve İsrail sevgisi dikkat çekicidir. İslam karşıtlığını körüklerken Yahudi karşıtlığına meydan okuyan Wilders'in helal kesimi yasaklarken koşeri desteklemesi, İsrail'e toz kondurmaması ve ikinci vatanı olarak görmesi onun yabancılar arasında tercihli ayrım yaptığının kanıtı olarak görülebilir. Ayrıca bu sevgi aşağıda da izah edileceği üzere Yahudi lobisinden alınan maddi desteklerle de ilgisi olabilir.

Fakat şunu da belirtmeli ki PVV her konuda yasakçı olmayıp liberal tutum sergilediği alanlar da vardır. "Örneğin parti ekonomik olarak vergi indirimi, kamu hizmetlerinin maliyetlerinin azaltılması ve çevre gibi konularda liberal görüşlere sahiptir (Dukanovic, 2014, s. 14)". PVV'nin tek üyesi Wilders olup başka üyelikler kabul edilmemektedir. Çünkü yeni üyelerin sorun çıkarma, finansal olarak partiyi domine etme ve gizli gündemlerini uygulama gibi problemlere sebep olmasından korkuluyor. Ancak Wilders bu yüzden otoriter olmakla ve parti içi rekabeti engellemekle suçlanıyor. Finansal bağlamda, PVV şeffaf olmamakla itham edilmektedir. Bağışlar *PVV'nin Dostları* isimli dernek üzerinden yapılmaktadır. Dolayısıyla tüm bağış sanki tek bir dernek tarafından yapılmış görünmektedir. Aslında 1000 ve daha fazla üyesi olan her partiye devlet yardımı yapılmaktadır. Ancak PVV'nin sadece bir üyesi (Geert Wilders) olduğu için söz konusu yardım alınamamaktadır. Diğer yandan, diğer partiler gibi PVV de Avrupa Birliğinden destek almaktadır. "Bazı gözlemcilere göre parti ABD'deki (ve belki de İsrail'deki) büyük muhafazakâr organizasyonlar ve kişilerden yüklü miktarda bağışlar almaktadır (Lucardie ve Voerman, 2013, s. 198)". Partinin 2014 yılı için yayınladığı finansal durum belgesi bu iddiayı doğrular nitelikte. Buna göre 2014'te Kaliforniya merkezli *David Horowitz Freedom Center*'dan 148 bin Euroluk bağış alındı. Partinin eski milletvekillerinden Hero Brinkman da PVV'nin David Horowitz, *Middle East Forum*'un Başkanı Daniel Pipes ve Amerikan önemli lobi gruplardan para aldığını kabul etmektedir (Deutsch ve Hosenball, 2018). Gerek Horowitz gerekse de Pipes Amerika'da İslamofobinin yayılmasında en aktif rol oynayan Yahudi kökenli şahıslar olarak kabul edilmektedirler. Wilders'in de İslam düşmanlığı bağlamında ABD'de Yahudi lobisine ait *Memri, MeForum* ve *Jihadwatch* gibi platformları taklit etmesi onun radikal gruplardan destek aldığının ve İsrail sevgisinin bir sebebinin de söz konusu maddi destekler olduğu görüşünün doğruluğunu teyit eder niteliktedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Avrupa'da popülist partiler 1990'lardan itibaren siyaset sahnesine girmiş ve kendilerini göstermeye başlamışlardır. Halkın ilk başlarda rağbet etmediği partiler zaman içinde iktidar ortağı olacak düzeyde oy toplamayı başarabilmişlerdir. Günümüzde hemen her Avrupa ülkesinde etkili bir popülist parti bulunmaktadır. Daha çok mağdur kesimler, marjinal gruplar, milliyetçiler, yabancı düşmanları, AB karşıtları, işsizler, düşük gelirliler ve erkeklerden oy aldıkları saptanan popülist partilerin politikaları yabancı düşmanlığı, İslam düşmanlığı ve AB karşıtlığı üzerine kuruludur. Ayrıca sosyal sorunları da istismar eden partiler, hem aşırı sağ hem de aşırı sol siyaset içinde yuvalanmayı başarabilmişlerdir. Popülist partiler göçmenleri ve mültecileri homojen toplumlarını bozmakla, yabancı işçileri kendi vatandaşlarının işsiz kalmalarına neden olmakla, Müslümanları Avrupa kültürünü dejenere etmekle ve AB'yi ülkelerinin bağımsızlığına ve egemenliğine tehdit oluşturmakla itham etmektedirler. Partilerin kendilerinden olmayan her şeye (bilhassa Doğulu olanlar) karşı gelmeleri akla oryantalist anlayışın hala canlı olduğunu getirmektedir. AB bağlamında, birçok yazarın da üzerinde ittifak ettiği gibi, eğer AB olmasaydı Avrupa ülkelerinin bugünkü refahı ve barışı yakalamaları mümkün olmayacaktı. Yabancıların Avrupa'ya yerleşmesi ise İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa menşeli bir politikadır. Öte yandan birçok yabancı göçmen eski sömürge ülkelerinden gelmiştir ki söz konusu ülkeler sömürgeci Avrupa ülkeleri tarafından yüzyıllar boyu sömürülmüşlerdir.

Popülizmin Hollanda'daki temsilcisi olan PVV aşırı ırkçı ve aşırı İslam düşmanı Geert Wilders'in ürünüdür. Partinin tek üyesinin Geert Wilders olması onun başkalarına karşı paranoya düzeyinde olan güvensizliğinin yanı sıra partinin bütün politikalarının tek-adam tarafından üretildiğinin ve uygulandığının ispatıdır. PVV, Hollanda menşeli olmayan her fikri, dini, şahsı ve uluslararası örgütü reddetmektedir. Öyle ki Hollanda'nın AB'den çıkmasını bile talep edebilmektedir. PVV'nin politikalarında şüphesiz en çok yeri İslam ve Müslümanlar işgal etmektedir. Wilders sadece Müslümanları dışlamamakta, aynı zamanda şedit bir şekilde saldırmaktadır. Ancak öldürüleceği korkusuyla toplum içine çıkamamaktadır. Öte yandan Wilders İslam'a ne kadar saldırıyorsa Yahudiliğe de bir o kadar muhabbet besliyor. Ayrıca Yahudi gruplardan maddi destek alıyor. Dolayısıyla Avrupa genelindeki popülist partiler oryantalist olarak tanımlanırsa, PVV'yi ek olarak Siyonist olarak tanımlamak doğru olacaktır.

Son olarak, popülist partilerin ülkenin makro politikalarına tesir edecek düzeyde oy almaları, uyguladıkları siyasetin Avrupa halkı tarafından daha çok kabul görmeye başladığını gösteriyor. Dolayısıyla popülizmin yükselişini sadece partilere değil oy verenlere de bağlamak doğru bir yaklaşım olacaktır.

Kaynakça

Aktan, S. (2019). Almanya ile fransa arasında imzalanan aachen anlaşması neyi hedefliyor? 13.04. 2019 tarihinde https://tr.euronews.com/2019/01/22/almanya-ile-fransa-arasinda-imzalanan-aachen-dostluk-antlasmasi-neyi-hedefliyor adresinden erişilmiştir.

Archick, K. (2017). *The dutch parliamentary elections: Outcome and implications.* Washington: CRS Insight Press.

Bayraklı, E. ve Hafez, F. (2016). *European islamophobia report.* Istanbul: SETA Yayınları.

Beauchamp, Z. (2018). *It happened there: how democracy died in Hungary*. 12.12.2018 tarihinde https://www.vox.com/policy-and-politics/2018/9/13/17823488/hungary-democracy-authoritarianism-trump adresinden erişilmiştir.

Bot, M. (2017). Elements of anti-islam populism: critiquing geert wilders' politics of offense with marcuse and adorno. *Journal for Contemporary Philosophy,* 2, 13-25. Erişim adresi: http://krisis.eu/nl/elements-of-anti-islam-populism-critiquing-geert-wilders-politics-of-offense-with-marcuse-and-adorno/

Bryder, T. (2009). *Populism – a threat or a challenge for the democratic system?* Copenhagen; University of Copenhagen Press.

BUDAPEST TIMES Radical nationalist jobbik for toppling trianon borders, says mep. (2009). 12.04. 2019 tarihinde http://www.budapesttimes.hu/content/view/12240/219/ adresinden erişilmiştir.

Canovan, M. (1981). *Populism*. Orlando: Harcourt Brace Jovanovich.

Deiwiks, C. (2009). Populism. *Living Reviews in Democracy,* 1-9

Deutsch, A. Ve Hosenball, M. (2012). Exclusive: u.s. groups helped fund dutch anti-islam politician wilders. 13.04.2019 tarihinde https://www.reuters.com/article/us-dutch-wilders-us/exclusive-u-s-groups-helped-fund-dutch-anti-islam-politician-wilders-idUSBRE8890A720120910 adresinden erişilmiştir.

Dittrich, P. J. (2017). *Social networks and populism in the eu: Four things you should know.* Berlin: Jacques Delors Institut Press.

Đukanović, D. (2014). *Populist parties in selected european countries*. Turku: University of Turku Press.

Duverger, M. (1959). *Political parties: Their organization and activity in the modern state.* London:Methuen&Co.

Greven, T. (2016). *The rise of right-wing populism in europe and the united states.* Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung Press.

Hazenberg, J. (2017). *The dutch election: Populism loses a round, but democracy is still in trouble.* Brussels: Heinrich Böll Stiftung European Union Press.

HISTORY Populism in the united states: A timeline. (2018). 13.04.2019 tarihinde https://www.history.com/topics/us-politics/populism-united-states-timeline adresinden erişilmiştir.

Hurt, P. (1930). The rise and the fall of the "know nothings" in california. *California Historical Society Quarterly*, 9(1), 16-49.

John, T. (2017). *What to know about geert wilders, the 'dutch trump'*. 25.02.2018 tarihinde http://time.com/4696459/geert-wilders-the-dutch-trump/ adresinden alınmıştır

Kuipers, J. (2011). *The pvv, the dutch populist party? Measuring populism in the netherlands: a quantitative text analysis.* 04.04.2018 tarihinde https://anzdoc.com/the-pvv-the-dutch-populist-party-measuring-populism-in-the-n.html adresinden alınmıştır.

Lewandowsky, M. (2014). *Alternative für deutschland (AfD); A new actor in the german party system.* Berlin: Friedrich Ebert Stiftung Press.

Lucardie, A., ve Voerman, G. (2013). *Geert wilders and the party for freedom: A political entrepreneur in the polder. in K. grabouw, & f. hartleb (eds.), exposing the demogogues: right-wing and national populist parties in europe.* Brussels: Centre for European Studies & Konrad-Adenauer Stiftung Press.

McDonnell, D. (2006). A weekend in padania: Regionalist populism and the lega nord. *Politics*, 26(2), 126-132. https://doi.org/10.1111/j.1467-9256.2006.00259.x

Mudde, C. ve Kaltwasser, C. (2017). Populism: a very short introduction. New York: Oxford University Press.

PVV. Party program. 2018. 20.01.2018 tarihinde https://www.pvv.nl/ adresinden alınmıştır.

Ray, M. (2017). *Geert wilders*. 03.05.2018 tarihinde https://www.britannica.com/biography/Geert-Wilders adresinden alınmıştır

Riker, W. (1982). The Two-Party System and Duverger's Law: An Essay on the History of Political Science. *The American Political Science Review*, 76(4), 753-766

Skolkay, A. (2000). Populism in central eastern europe. *In: Thinking Fundamentals, IWM Junior Visiting Fellows Conferences*, 9: Vienna.

Spoerri, M. (2013). Netherlands: geert wilders, the dutch "cricket". *ISPI Commentary*, 1-2. Erişim adresi: http://www.ispionline.it

Stuart, D. (2016). A brief history of populism. 14.04 tarihinde http://www.davestuartjr.com/wp-content/uploads/2012/07/AoWABriefHistoryofPopulism-1.pdf adresinden erişilmiştir.

Swallow, P. (2017). Explaining the rise of populism in poland: The post-communist transition as a critical juncture and origin of political decay in Poland. Inquiries Journal, 10(07).

Szczerbiak, A. (2019). *Will Poland's Law and Justice party win this year's elections?* 13.04.2019 tarihinde https://emerging-europe.com/voices/will-polands-law-and-justice-party-win-this-years-elections/ adresinden erişilmiştir.

Viola, D. (2016). *Routletge handbook of european elections*. New York: Routledge.

Vossen, K. (2017). *The power of populism: Geert wilders and the party for freedom in the netherlands*. New York: Routledge.

Wolf, M. v. (2017). *Dutch elections overtaken by populist, anti-establishment parties*. 27.02.2018 tarihinde https://www.voanews.com/a/dutch-elections-overtaken-by-populist-and-anti-establishment-parties/3688098.html adresinden alınmıştır.

Extended Abstract

Introduction

Populism has been on the rise in Europe since 1990s due to various reasons, particularly immigration and refugee influx. Arguing that newcomers will spoil homogeny of their society, European people showed their reaction via supporting far-right and sometimes far-left political parties. Almost in every European country, there is a populist party that claims to defend ethnical structure of their country, religion, jobs, social life, etc. While populist parties were not given credit during 90s and early 2000s, it is now a crucial matter of national politics in Europe. There is at least one popular far-right party in each European country and their share of votes in elections has risen so much that they can even be ruling parties, coalition partners or main opposition parties. As for voters, racists, unemployed people, men, radical Christians, etc. support populist parties.

Populism in Europe

Whether populism is a movement or an ideology is still discussed among scholars. Though there is no common understanding about the term, it is clear that populism in Europe is against liberalism, conservatism, socialism and other political and economic systems. What it offer is a holistic and unifying approach to social life. Populist parties come into being due to social factors like unemployment, instability, security problem, identity crisis, exclusion, and so on. Some experts even argue that globalization and post-modernism are the main causes of populism. Populists are against representative democracy, put people into the center of their politics and have no affiliation with any religious or professional groups. In addition, almost all parties have a charismatic leader like Berlusconi, Haider, Le Pen, Wilders and Kurz. Those leaders can mobilize and unite people with their rhetoric. It will be misleading to assert that populism is only specific to far right and left parties. Center parties also use the same discourse before elections in order to increase their votes. All populist parties dream of a puritan country, are anti-immigrant, nationalistic and against dual citizenship. They are also Euroseptic as they think the EU is destroying their sovereignty.

Populist Parties in Europe

Front National of France, *Dansk Folkeparti* of Denmark, *Swerigedemokraterna* of Sweden, *UKIP* of the United Kingdom, *Alternative für Deutschland* of Germany, *Freiheitliche Partei Österreichs* of Austria, *Prawo i Sprawiedliwosc* of Poland, *Fidesz* of Hungary, *Fremskrittspartiet* of Norway and *Perussuomalaiset* of Finland are among the most prominent populist parties in old continent. They have a vote range from 5% to 45%. While some of them have become the biggest party and rule their countries, many of them rank second or third in elections. However, almost all populist parties increase their votes in every new election. In addition, their capability of changing country agenda is notable. For example, UKIP had provoked ruling Conservative Party to hold a referendum in the United Kingdom, resulting in the exit of the country from the EU.

Partij voor de Vrijheid-PVV

Among discussed parties above, none of them are as much unique as *Partij voor de Vrijheid* (PVV) of the Netherlands. PVV is different because it has one member, party president Geert Wilders. In addition, it receives considerable amounts of funds from Jewish lobby and Israel. While all other parties are Islamophopic, anti-Semitist, xenophobic and racist, PVV follows the same line except being anti-Semitist. Wilders has good relations with Israel where he lived for two years and sees it as his second home. Thus, PVV closes doors of the Netherlands to all foreigners except Jews. On the

other hand, Geert Wilders, as he openly confesses, is a staunch opponent of Muslims and Islam. He and his party has been involved in and launched many anti-Islamic campaigns. Yet, being such a hard-liner has positive response from Dutch people that PVV is listed second or third in every election.

Conclusion, Discussion and Proposals

It is expected that more populist parties may come to power in Europe in near future. If such predictions come true, even the future of the European Union might be in danger as nationalism flamed by aforementioned parties may destroy supra-national union. Being the guarantee of peace in the continent, dissolution of the EU may cause more turmoil since populist policies are mostly counter-productive. While worrying about policies of populist parties, one should not forget to take into account the fact that people welcome xenophobic, racist and anti-immigrant policies of the parties. Therefore, just accusing charismatic leaders or party leaders may be misleading and cause missing other structural factors. Populism is a great problem of Europe (and the whole World) and it must be tackled with immediate actions.